

Les veus del Pamano

Jaume Cabré

Editorial Proa. Barcelona, 2005

Jordi Porta | oc@omnium.cat

President d'Òmnium Cultural

No sóc un lector habitual de literatura. Les meves preocupacions professionals m'han portat a llegir més assaig que novel·la i reconec que és una de les meves limitacions culturals. De totes maneres,

en els darrers temps, s'han començat a publicar llibres d'aquest, en certa manera, nou gènere literari que s'anomena novel·la històrica.

Dins d'aquest gènere, com passa sempre, hi ha de tot, i sovint es corre el risc de confondre la versió novel·lada i imaginativa d'uns fets històrics amb allò que realment passà analitzat des del rigor que poden proporcionar els historiadors. Si el tema, a més, es pot acompanyar d'una aurèola de misteri i d'intriga i amb interpretacions inesperades a l'entorn de fets que estan instal·lats d'una manera indiscutible en la consciència popular, l'èxit editorial està assegurat.

Però tot això ve a tomb per parlar de la novel·la que he llegit aquest estiu i que em sembla una bona mostra de la novel·la històrica, si es pot dir així, ben feta. Es tracta d'un treball literari d'autèntica qualitat amb l'evocació d'uns fets ocorreguts en uns moments importants de la nostra vida col·lectiva i en un espai precís i identificable. Em refereixo a la novel·la de Jaume Cabré *Les veus del Pamano*.

Es tracta de la presentació d'uns personatges que arran de la Guerra Civil viuen tres períodes diferents i posteriors a la mateixa guerra que mostren les peripècies de la vida en uns pobles en què, com es normal per la seva dimensió i l'organització de la vida col·lectiva, tothom es coneix. Els períodes en els quals transcorre la vida i la mort dels personatges són a principis dels quaranta –els anys més durs del franquisme–, a principis dels seixanta –època de consolidació del règim que permetia la impunitat d'aquells que ja s'hi trobaven còmodament instal·lats–, i a principis del segle XXI, –etapa de revisió del període–. L'evolució de la vida política, social i sentimental de les diverses persones, els efectes del caciquisme, de les relacions de poder i d'influència social, de les enveges i interessos personals i, d'una manera especial, la violència política en uns moments històrics de gran tensió, estan lligats amb una habilitat que et fa seguir amb interès tot el recorregut dels personatges centrals. Arran de l'enderrocament de l'escola del poble de Torena per tal d'endregar-lo d'acord amb les necessitats del segle XXI, la que podríem anomenar protagonista principal, troba abans que pugui ser destruïda una capsa de puros que conté, mig amagats i ben lligats, escrits del que fou el mestre de l'escola. En els escrits dona informació sobre els moments històrics difícils que va viure la gent del poble des dels anys quaranta, barrejats amb els seus afers sen-

L'obra de Cabré genera un gran interès a la Fira de Frankfurt entre els experts estrangers, els quals destaquen la qualitat i quantitat de produccions de la literatura catalana

timentals. D'aquí arrenca tota la narració de la novel·la, en la qual, la que he anomenat protagonista principal també s'hi sent involucrada tant política i professionalment, com en la seva vida privada..

L'acció transcorre fonamentalment en uns paratges que, per raons que no tenen res a veure amb la novel·la, em resulten familiars. Es tracta de la Vall d'Àssua, situada a l'oest de Sort, clivellada de petits pobles com Sorre, Altron, Llessui, etc. En un d'aquests pobles, Saurí, un bon amic hi té arreglada una casa a partir de la qual alguns estius hem pujat als cims que coronen la vall, especialment el Montsent de Pallars, el Montorroio i el Mairena. Al Montorroio justament ens hi hem enfilat aquest estiu de 2008. El Pamano és un dels riuets que reguen la vall, va a parar al Noguera Pallaresa.

Si observeu un mapa de la contrada no hi trobareu cap poble que es digui Torena. Només un tossal du aquest nom i es troba a sobre de Llessui, Això fa pensar que és en aquest poble, amb el nom canviat, on en Jaume Cabré situa allò que passa, o sigui, la història principal de la novel·la.

La tècnica narrativa t'obliga a seguir amb atenció tot el recorregut literari perquè va saltant de personatges i situant-los en cadascun dels períodes descrits fins a fer lligar tota l'acció i la seva vida en un final conclusiu. Des d'aquesta perspectiva i pel fet de l'interès que va desvet-

llant la novel·la es converteix en un llibre que no pots deixar.

Vaig conèixer personalment a Jaume Cabré a la Fira de Frankfurt de 2007. Va ser un dels autors invitats particularment a presentar la seva obra i un dels que van ser més requerits per traduir les seves novel·les a d'altres llengües. És una bona mostra de la qualitat que els experts estrangers atribueixen a la nostra literatura, segons ells, amb més quantitat i qualitat de producció que d'altres llengües, fins i tot quan el nombre de parlants de les quals és superior demogràficament.

Ara només falta que sigui prou ben reconeguda per lectors locals.

He sentit a dir que de «Les veus del Pamano» n'estan preparant una pel·lícula, no sé si per passar-la per la televisió o bé perquè circuli pels circuits comercials de les sales de cinema. Em sembla una magnífica idea i espero que el director i productors d'aquesta versió puguin reflectir fidelment els aspectes fonamentals de tota la història. |

